

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 21 maj 1907, kl. 8 e. m.

Sammanatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 6, i anledning af väckta motioner dels om ändring i vissa delar af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, dels ock om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rättegångsbiträde åt genom olycksfall i arbete skadad arbetare.

Sammanatta stats- och lagutskottet har till behandling förehåft tre särskilda inom Andra Kammarerna väckta motioner, nämligen en (n:o 117) af herr *A. J. Christiernson m. fl.*, däri föreslagits,

att Riksdagen måtte besluta att i lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete göra följande ändringar:

a) att den i § 4 bestämda karenstiden af sextio dagar måtte nedsättas till tre dagar;

b) att den i § 4 stadgade sjukhjälpen af en krona per dag måtte höjas till en krona och femtio öre;

c) att den i § 4 bestämda lifräntan af trehundra kronor måtte höjas till fyrahundra femtio kronor samt öfriga ersättningsbelopp i proportion därmed ökas, begravningshjälp från sextio till nittio kronor, änkas lifränta från etthundratjugu till etthundraåttio kronor samt minderårigt barns lifränta från sextio till nittio kronor;

samt två (n:ris 29 och 30) af herr *K. J. Larsson* i Göteborg, som hemställt,

i motionen 29,

att Riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t behagade öfverväga och till nästkommande Riksdag framlägga förslag om, huru medellösa, genom olycksfall i arbete skadade arbetare lämpligast skola beredas tillfälle att erhålla rättegångsbiträden, antingen genom riks-försäkringsanstaltens tjänstemän eller genom andra särskildt utsedda personer; samt

i motionen n:o 30,

att Riksdagen för sin del ville antaga ett tillägg till ifrågavarande lag af följande innebörd:

Genom olycksfall i arbete skadad arbetares ersättningsanspråk, enligt lagen den 5 juli 1901, må icke med hänvisning därpå att den skadade själf genom grof vårdslöshet varit vållande till olycksfallet i fråga, underkännas, därest yrkesidkaren försummat vidtaga nödiga försiktighetsåtgärder till olycksfallets förebyggande.

*Herr Christi-
stiernsons m.
fl. motion.*

Till stöd för de i motionen n:o 117 gjorda framställningarne har af motionärerna anförts följande:

»Gällande lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete torde väl icke under några förhållanden få anses som annat än ett af de första stegen till skapande af en effektiv arbetareskyddslagstiftning i vårt land. För att denna olycksfallsförsäkringslag skall kunna motsvara sitt ändamål, måste därför stora och vidtgående ändringar och utvidgningar af densamma företagas. Då emellertid en dylik vidtgående revidering, som af olika skäl snart torde vara att emotse, icke bör förhindra en förbättring af lagen i dess mest otidsenliga bestämmelser, ha vi redan nu velat taga initiativ till en dylik partiell förändring, afsedd att i någon mån bereda det tunga arbetets offer en ekonomisk lättnad under olyckans dagar och deras efterlämnade familjer ett något drygare underhåll än det allför knappa understöd, som hittills varit dem förunnadt.

Bestämmelserna i § 4 i lagen, med stagandena dels om karenstidens längd, dels om ersättningsbeloppens storlek, äro de delar af lagen, som tarfva en mycket snar förändring, om ej olägenheterna skola bli alltför stora. Redan vid lagens tillkomst var kritiken mot den långa utsträckningen af karenstiden till sextio dagar mycket stark, utan att några egentliga skäl för en så lång väntetid kunde framvisas. Erfarenheten sedan dess har till fullo bestyrkt detta, och numer är meningen om en betydligt förkortad karenstid allmänt utbredd äfven bland arbetsgifvarna, hvilka

inom många industrier och yrken genom de kollektiva arbetsaftalen tillerkänt sina arbetare motsvarande olycksfallsersättning äfven under karenstiden. En förkortning af denna tid har därför icke längre samma nyhetens förskräckelse som vid tiden för lagens stiftande, sedan arbetsgifvarna nödgats genom fri öfverenskommelse med arbetarna tillförsäkra dem hvad lagen icke gifvit och sålunda kompletterat lagens brister. Då erfarenheten icke blott bestyrkt allt hvad som blifvit sagdt om det oriktiga och olämpliga i en så lång karenstid som sextio dagar, utan äfven utvecklingen på detta område går i riktning af betydligt förkortad karenstid, torde tiden vara inne för lagstiftningen att bekräfta detta faktum genom att stadga en kortare och mera lämpligt afvägd karenstid. För vår del anse vi, att karenstiden borde helt slopas, så att ersättningen beräknades från dagen för olycksfallet, men då detta torde stöta på för stort motstånd, vilja vi gå med på bibehållande af någon karenstid och finna då densamma lämpligast böra fastställas till tre dagar, en väl afvägd och tillräckligt lång tid för att fylla den uppgift arbetsgifvareintresset velat finna i stadgandet om karenstid.

Den andra förändring, som bör göras i denna lag, rör sig om ersättningsbeloppets storlek, nu utgående med en krona per dag vid öfvergående skada och vid full invaliditet med trehundra kronor per år och vid minskad arbetsförmåga i proportion därtill. Dessa två belopp, en krona och trehundra kronor, voro redan för fem år tillbaka sorgligt låga för att kunna anses motsvara hvad lagen afsåg med skadestånd. Sedan dess ha lefnadsomkostnaderna stigit med rask fart, hvarom icke minst Riksdagen påmint genom de hvarje år i ökadt antal inkomna ansökningarna från statens olika funktionärer om löneförbättringar på grund af de ökade lefnadsomkostnaderna. När vi nu göra framställning om understödsbeloppens höjande, så är det hufvudsakligast för att hålla understödet vid samma nivå som vid lagens stiftande och uppväga den ständiga minskning, som genom penningvärdets sjunkande ägt rum och äfven framdeles kommer att äga rum. Det är helt enkelt nödvändigt, såvida icke lagens skydd skall försämras, att ofördröjligen öka ersättningsbeloppets storlek. Med hänsyn dels till de för låga belopp, som 1901 blefvo fastställda, och dels till den allmänna prisfördyringen, torde ersättningsbeloppen icke kunna sättas lägre än till en krona och femtio öre per dag vid öfvergående skada och till fyrahundrafemtio kronor per år vid hel invaliditet samt i proportion därmed etthundraåttio kronor till änka, nittio kronor till minderårigt barn, samt en begravningshjälp af nittio kronor. Dessa belopp anse vi dock ingalunda

på något sätt tillräckliga för de ersättningsberättigades nödvändiga lefnadsbehof, men ha af lämplighetshänsyn, för att vinna något, stannat vid nämnda belopp.»

Herr Lars-
sons motioner,
motionen
n:o 29.

I afseende å motionen n:o 29 har motionären till stöd för densamma anført följande:

»Lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete har nu i fyra år ägt tillämpning. Under denna tid har det visat sig, att ändamålet med denna lag under vissa förhållanden icke vinnes.

Visserligen är det tydligt, att för välvilliga och omtänksamma yrkesidkare erfordras icke någon lag, vare sig om ersättning för skada till följd af olycksfall eller om olycksfalls förebyggande. Dessa yrkesidkare vidtaga ändock erforderliga försiktighetsåtgärder och tillgodose de närmaste behofven för sådana arbetare, hvilka icke förty i arbetet råka ut för kroppsskador. Men för arbetare, som råkat få anställning hos yrkesidkare, hvilka själfva icke äga full inblick i fabriksarbetets detaljer och icke lyckats erhålla för ifrågavarande hänseende lämpliga arbetsföreståndare, för sådana arbetare voro tydligen här omnämnda lagar af behofvet påkallade.

Emellertid har den nu vunna erfarenheten gifvit vid handen, att kompletteringar af dessa båda lagar varit önskvärda. Och i fråga om lagen angående skydd mot yrkesfara har, på Riksdagens framställning, Kungl. Maj:t redan vidtagit förberedande åtgärder för en revision. På det att lagen om ersättning för skada till följd af olycksfall i arbetet skall motsvara det afsedda ändamålet just i de fall, där den bäst behöfves, fordras också här en komplettering. Det har nämligen inträffat, att arbetare, som råkat ut för olycksfall i arbetet, likväl icke kunnat erhålla sådan ersättning, som lagen utlofvar. Fabriksägarne eller dessas fabriksföreståndare förmena exempelvis, att olycksfallet framkallats af arbetarens egen grofva vårdslöshet, och anse sig på grund häraf icke skyldiga att utgifva någon ersättning till den skadade arbetaren.

I enstaka fall kan väl en dylik uppfattning vara i viss mån motiverad, men i en del motsatta fall har man exempelvis som orsak till olycksfall uppgifvit arbetarens egen grofva vårdslöshet, samtidigt som man förbisett, att yrkesidkaren eller hans ställföreträdare försummat sin plikt »att vidtaga sådana anordningar, som i afseende på arbetslokaler, maskiner och redskap varit nödiga för att skydda hos honom anställda arbetares lif och hälsa». Och af denna anledning har också den skadade arbetaren icke på underhandlingens väg kunnat utfå någon ersättning.

Många äro därför de fall, då skadade arbetare anhållit om yrkesinspektörs medverkan för erhållande af skadeståndsansättning, under uppgift, att de icke ha råd att anlita juridisk hjälp till ersättningsanspråkens fullföljande inför domstol. Emellertid ligger det icke inom området för yrkesinspektörens uppgift att lämna sådan hjälp, åtminstone icke annorledes än att på begäran lämna tekniskt utlåtande såsom sakkunnig. Att inför domstol bevaka den ena eller andra partens intresse tillkommer advokatståndets medlemmar.

Men en juridiskt utbildad advokat kan synbarligen icke af en medellös arbetare erhålla önskad ersättning för sitt arbete. Och ofta hafva de enskilda advokaterna, liksom läkare och ingenjörer, bundit sig vid en viss klientel, eller en viss specialitet, och åtaga sig ogärna att uppträda mot ordinarie klienters ekonomiska intressen eller i ärenden af ny specialnatur.

Nu förekommer visserligen i vissa samhällen, att fattigadvokater äro tillsatta, men i flertalet samhällen, där sådana saknas, där hafva skadade fabriksarbetare icke någon hjälp af denna institution.

Endast i ett enda fall är det mig bekant, att domare, med stöd af rättegångsbalken 15 kapitel 9 paragraf, direkt pålagt ett i annat ärende vid domstolen närvarande rättegångsbiträde att utan betalning förhjälpa en medellös, skadad arbetare inför rätta.

Det synes sålunda endast återstå ett sätt, hvarigenom medellös, skadad arbetare under alla förhållanden tillförsäkras erforderligt rättegångsbiträde för utbekommande af den ersättning lagen utlofvar, och det torde vara genom officiellt utsedda rättegångsbiträden, hvilka dels äga skyldighet att bevaka skadade arbetares ersättningsanspråk och dels äga befogenhet att själfva i förekommande fall taga initiativ till utredningar och uppgörelser. I samband härmed böra äfven yrkesinspektörerna åläggas att på anfordran lämna erforderliga tekniskt sakkunniga upplysningar.»

Beträffande det i motionen n:o 30 framställda förslaget har motionären anført följande:

»Af olika domstolsutslag har jag blifvit uppmärksamgjord därpå, att paragraf 1 i lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den 5 juli 1901 erhållit en lydelse, hvilken vid tillämpningen dikterar domslut, som icke torde hafva varit med lagen afsedda. Enligt ifrågavarande lagrum går nämligen en skadad arbetare förlustig den ersättning lagen generellt utlofvar, därest den skadade genom grof vårdslöshet själf ådragit sig sin skada, och detta helt och hållet oberoende af om samtidigt yrkesidkaren gjort sig skyldig till någon större eller mindre

*Motionen
n:o 30.*

grad af försumlighet i fråga om nödiga försiktighetsåtgärder till förekommande af olycksfall.

Med hänsyn härtill torde ordalagen i nämnda paragraf icke hafva blifvit lämpligt afvägda.

Har exempelvis en yrkesidkare eller hans arbetsföreståndare visat försumlighet i allmänhet i fråga om nödiga försiktighetsåtgärders vidtagande, kanske till och med gentemot yrkesinspektörs skriftliga anvisningar, då synes denne yrkesidkare eller hans arbetsföreståndare icke helt kunna fritagas från ansvaret att på sätt och vis hafva auktoriserat försumlighets- eller vårdslöshetstillståndet inom fabriken.

Vid tillämpningen af detta lagrum möter äfven svårigheten att bestämma hvilken grad af vårdslöshet som ägt rum, om den skadade arbetarens vårdslöshet varit »grof», vanlig eller ringa. Enär lagen angående skydd mot yrkesfara talar om »vanlig» försiktighet, till skillnad tydligen från någon annan grad af försiktighet, och i nu omhandlade lag uttrycket »grof vårdslöshet» måste tolkas som en högre grad af vårdslöshet än vanlig eller ringa, synes det vara berättigadt att uppdelat vårdslöshetsbegreppet i grof, vanlig eller ringa. Nu skall enligt lagen en skadad arbetare fränkännas ersättning endast för det fall, att vårdslösheten varit grof, men icke, om en lägre grad af vårdslöshet förelegat. Bedömandet af vårdslöshetsgraden är sålunda af lika stor vikt, som det är svårt.

Redan för en ojäfvig, med arbetsförhållanden, metoder och fabriksvanor annars i allmänhet förtrogen tekniker är det ofta ganska svårt att bestämma hvilken grad af vårdslöshet en arbetare gjort sig skyldig till, då ett olycksfall inträffat. Än vanskligare måste detta tydligen vara för den arbetsledare, hvars order för arbetets försiktiga utförande kanske uteblifvit, varit ofullständig eller kanske kunnat missförstås. Saknar sedan domaren personlig erfarenhet om maskinella anordningars användning, arbetsmetoder och fabriksvanor och därtill har att stödja sig endast på de fackliga utredningar, som framläggas just af arbetsledaren i fråga, så torde det vara tydligt, att domaren står inför en ganska vansklig uppgift. Har vederbörande arbetsledare verkligen varit omtänksam och uppmanat till försiktighet före ett arbetes utförande, då kan man äfven förutse, att han också efter ett inträffadt olycksfall bedömer arbetarens vårdslöshetsgrad omtänksamt. Men har till äfventyrs arbetsledaren själf varit försumlig, då kan dennes sakkunniga utläggningar knappast blifva fullt objektiva.

Det torde särskildt böra betonas, att i denna motion afses icke någon rubbning i bestämmelsen, att ersättningsanspråken skola underkännas i

sådana fall, då den skadade arbetaren genom uppsätlig grof vårdslöshet helt och hållet själf varit vållande till olycksfallet.

Men har den ersättningskyldige, eller hans förtroendeman, samtidigt åsidosatt sin plikt enligt lag angående skydd mot yrkesfara i fråga om nödiga försiktighetsåtgärder och sålunda icke står fullt oansvarig till olycksfallet, då synes denna försumlighet från yrkesidkarens eller arbetsledarens sida i så måtto böra motväga en vårdslöshetsgrad hos den skadade, att dennes grofva vårdslöshet då endast räknas såsom hade den varit vanlig.

Så, som paragrafen nu lyder och tillämpas, blifva i många verkligt ömmande fall bestämmelserna om ersättning knappast något annat än dekorativa löften, utan praktisk betydelse för i industrien förolyckade eller deras efterlevande änkor och barn.

Till jämförelse erinras härmed, huru i förevarande hänseende är ordnad i andra länder. I paragraf 10 af norska lagen den 11 juli 1894 sägs: Har den skadade själf med uppsåt (Forsæt) framkallat olyckan, kan intet som helst ersättningskraf efter denna lag göras gällande.

Här talas sålunda icke om någon vårdslöshet alls, utan endast om uppsåt.

Artikel 21 i belgiska lagen af den 18 april 1898 föreskrifver: De i denna lag bestämda skadeersättningarna bortfalla, när olycksfallet uppsätligt föranledts af den skadade.

Ej heller här talas om någon vårdslöshet, utan endast om uppsåt.

I 282 artikeln af den schweiziska lagen den 5 oktober 1899 sägs: Har den försäkrade ådragit sig skada eller död genom grof vårdslöshet och var han därvid tillräknelig (zurechnungsfähig), så kan såväl sjukhjälpn som ock räntan äfvenså de efterlevandes ränta afkortas, likväl högst till halfva beloppet. Här talas sålunda visserligen om grof vårdslöshet, men i samband med tillräknelighet, och likväl underkännas icke anspråken under *alla* sådana förhållanden eller ovillkorligt. Därest de underkännas, blir det endast till halfva beloppet.

I 23 paragrafen af den för tyska riket gällande lagen af den 30 juni 1900 stipuleras: Har den skadade åsidosatt vissa föreskrifna försiktighetsåtgärder utan laglig eller annars vägande anledning, så kan skadeersättning på viss tid helt eller delvis vägras, såframt han blifvit hänvisad på följderna däraf och det ådagalägges, att förvärfda möjligheterna ogynnsamt påverkats genom hans eget förhållande.

Sålunda är ej heller här arbetarens vårdslöshet tillräcklig anledning för ett underkännande af hans ersättningsanspråk, utan först sedan det

ådagalagts, att han åsidosatt åtgärder, om hvares följder för honom själf han erinrats.

I 28 paragrafen af nederländska lagen den 2 januari 1901 sägs: Försäkrad, hvilken uppsåtligt förorsakat ett olycksfall äfvenså hans efterlevande anhöriga ha inga anspråk på något skadestånd.

Om olycksfallet kan tillskrifvas, att den försäkrade varit drucken, så blifva utbetalningar och räntor till hälften nedsatta. Liksom i föregående exempel är ej heller här en vårdslöshet ett ovillkorligt skäl för att fränkänna en genom olycksfall skadad arbetare all ersättning.»

*Utskottets yt-
rande.*

Utskottet vill till en början meddela, att enligt hvad utskottet inhämtat, inom riks försäkringsanstalten för närvarande pågår utredning angående de ändringar i lagen den 5 juli 1901, som kunna anses vara af behovet påkallade. Denna utredning är föranledd af en af statsrådet och chefen för civildepartementet till riks försäkringsanstalten aflåten skrifvelse af den 22 sistlidne januari, däri departementschefen omförmält, att han af förekommen anledning funnit det böra närmare utredas, huruvida, med hänsyn till numera vunnit erfarenhet rörande omförmälda lags tillämpning och verkningarne däraf, bestämmelserna i densamma kunde anses vara i alla delar ändamålsenliga och lämpade efter behovet, därvid det särskildt hade syntts departementschefen kunna ifrågasättas, om ej den så kallade karenstiden lämpligen borde förkortas, om nu gällande bestämmelser i afseende å lifräntas utgörande vore tillräckligt betryggande, samt huruvida icke arbetsgifvare och arbetare borde tillerkännas rätt att hos anstalten teckna försäkring, som med afseende å beloppet öfverstege det lagstadgade; och har departementschefen med anledning häraf anmodat riks försäkringsanstalten att till civildepartementet inkomma med yttrande och förslag beträffande de ändringar i förevarande lag, som i här ofvan angifva hänseenden eller eljest kunde finnas vara af behovet påkallade.

Hvad härefter beträffar herr Christiernsons m. fl. motion, anser utskottet, vidkommande först den ifrågasatta inskränkningen af den s. k. karenstiden, i likhet med motionärerna, att den i § 4 af ifrågavarande lag bestämda tid af 60 dagar, innan sjukhjälp eller lifränta skall utgå, måste betraktas såsom alltför lång för ett behörigt tillgodoseende af den skadades berättigade intresse af understöd under sjukdom eller invaliditet. Ett stöd för denna uppfattning har utskottet funnit i den omständigheten att, sedan genom lag den 3 juni 1904 stadgats sådan förändring i § 23 att därigenom möjlighet beredts att genom försäkring i riks försäkrings

anstalten betinga skadad arbetare ersättning jämväl under karenstiden, enligt hvad utskottet inhämtat, en högst betydande del af de i anstalten beviljade försäkringar afsett äfven karenstiden vare sig i sin helhet eller, hvilket varit det vanligaste, från och med den fjärde dagen efter olycksfallet. Under första kvartalet af innevarande år hafva sålunda af samtliga beviljade försäkringar icke mindre än 70,9 procent afsett sistnämnda tidrymd och 8,3 procent hela karenstiden. Af för utskottet tillgängliga uppgifter angående i förevarande afseende förefintliga bestämmelser i en mängd arbetsaftal mellan arbetsgifvare och arbetarefackföreningar framgår jämväl, att i flertalet aftal arbetarne äro tillförsäkrade sjukhjälp under hela eller längre eller kortare del af karenstiden. Af dessa sålunda påpekade omständigheter torde det med all tydlighet framgå, att behof föreligger af den nu gällande karenstidens inskränkning, och utskottet vill icke bestrida, att en sådan begränsning möjligen bör sättas till den af motionärerna föreslagna eller tre dagar. Utskottet anser sig emellertid icke kunna tillstyrka, att, under det att, såsom ofvan omförmälts, frågan är föremål för utredning inom riksförsäkringsanstalten, Riksdagen, på sätt motionärerna föreslagit, redan nu beslutar en sådan inskränkning. Ett bifall till motionärernas hemställan skulle dessutom medföra den, enligt utskottets förmenande, i ögonen fallande oegentligheten, att den ofvan omförmälda rättigheten att i riksförsäkringsanstalten taga försäkring, afseende jämväl karenstiden, skulle komma att gälla en tid af allenast tre dagar, en anordning, som näppeligen torde kunna anses vare sig behöflig eller lämplig.

Beträffande härefter frågan om höjning af ersättningsbeloppen, håller utskottet, i likhet med motionärerna före, att de enligt gällande lag utgående ersättningarna med afseende å vissa grupper af försäkrade och särskildt personer, som äro bosatta å dyrare orter, måste anses alltför knappt tillmätta. Af ofvan omförmälda uppgifter angående arbetsaftal mellan arbetsgifvare och arbetarefackföreningar framgår ock, att i ett stort antal fall arbetarne äro tillförsäkrade förmånligare ersättningsvillkor än de dem lagligen tillkommande. Att emellertid, på sätt motionärerna föreslagit, meddela en generell bestämmelse om viss förhöjning af samtliga enligt ifrågavarande lag utgående ersättningar, anser sig utskottet icke utan föregående utredning kunna förorda, då en sådan bestämmelse säkerligen skulle komma att alltför tungt drabba vissa arbetsgifvare och med afseende å företag af mindre omfattning och en ringa ekonomisk bärkraft verka i hög grad betungande. Den möjligheten lärer väl ej heller vara

utesluten att, på sätt flerstädes i utlandet är förhållandet, ställa ersättningsbeloppen i visst förhållande till aflönings storlek. Emellertid torde man, utan att nu rubba de gällande principerna i lagen, på de partiella reformernas väg kunna sträfva att i viss mån tillmötesgå motionärernas önsknings.

Enligt hvad utskottet inhämtat, söker man sålunda redan nu i många fall att bereda högre ersättningar än de lagstadgade, därigenom att i riks försäkringsanstalten tagas försäkringar af såväl arbetsgifvaren som arbetarne, hvarvid premierna för båda försäkringarne erläggas af arbetsgifvaren; och då, enligt hvad utskottet likaledes inhämtat, riks försäkringsanstalten har för afsikt att föreslå sådan ändring i hithörande bestämmelser, att såväl arbetsgifvare som ock arbetare, i de fall, då försäkring icke tecknats af arbetsgifvare, skall äga rätt att taga försäkring i anstalten intill två gånger ersättningens belopp, torde, i händelse en dylik bestämmelse kommer till stånd, en afsevärd möjlighet till förbättring i arbetarnes ersättningsvillkor vara öppnad. Vid sådant förhållande och innan resultatet af den pågående utredningen föreligger, har utskottet ej heller ansett sig kunna förorda motionen i denna del.

Beträffande härefter herr Larssons ofvanberörda motion angående rättegångsbiträde åt arbetare i tvister om ersättning enligt nu ifrågakvarande lag, har utskottet trott sig finna, att de flesta ersättningstvister af ifrågakvarande art röra dels frågan, huruvida det arbete, hvarigenom skadan skett, varit under olycksfallslagen hänförligt och dels graden af den genom skadan orsakade invaliditeten. Rättegång torde sålunda i många fall kunna undvikas, därest för riks försäkringsanstalten stadgades skyldighet att i hvarje fall, då ersättningsanspråk enligt olycksfallslagen framställes, på begäran af endera eller båda parterna afgifva yttrande i nämnda hänseenden. De för närvarande i sådant afseende gällande bestämmelser återfinnas i § 15, däri stadgas, att, om den skadade icke af arbetsgifvaren är försäkrad på sätt i 10 § afses, såväl parterna, när de därom öfverenskomma, som ock, sedan tvist om ersättningen hos domstol eller genom påkallande af skiljeaftals tillämpning anhängiggjorts, domstolen eller skiljemännen må från riks försäkringsanstalten inhämta utlåtande, huruvida det arbete, hvori den skadade var stadd, är sådant, som i lagen afses, eller i hvad mån kroppsskadan må anses hafva åstadkommit nedsättning i arbetsförmågan; och skall sådant utlåtande af riks försäkringsanstalten kostnadsfritt meddelas.

Enligt utskottets förmenande borde den sålunda stadgade rättigheten för parterna att i vissa fall påkalla riks försäkringsanstaltens utlåtande ut-

sträckas därhän, att i hvarje fråga om ersättning enligt lagen den 5 juli 1901 enhvar af de i frågan intresserade skulle äga att påkalla yttrande i ofvan angifna hänseenden från riksförsäkringsanstalten, som efter hörande af motparten skulle afgifva sådant utlåtande. För genomförande af en sådan anordning skulle det emellertid sannolikt erfordras, att den nu i § 8 af kungl. kungörelsen angående anmälan om olycksfall i arbete den 17 november 1905 stadgade skyldighet för polismyndighet att, därest den skadade är försäkrad i riksförsäkringsanstalten, ofördröjligen lämna anstalten underrättelse beträffande skedd anmälan om olycksfallet, utsträcker till sådan skyldighet i afseende å *alla* de olycksfall, som kunna medföra ersättning enligt olycksfallslagen. Skulle bestämmelser i antydda riktningen komma att meddelas, anser utskottet, att behovet för skadad arbetare att erhålla rättegångsbiträde skulle blifva väsentligt mindre, hvadan det ej torde vara erforderligt att för dessa speciella slag af tvister meddela särskild bestämmelse om rättegångsbiträde.

Utskottet, som sålunda ej kunnat helt förorda bifall till motionen, håller alltså före, att Riksdagen bör i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga denna fråga under öfvervägande.

Vidkommande slutligen herr Larssons motion n:o 30 angående bestämmelse därom att ersättningsanspråk icke må, med hänvisning därpå, att den skadade själf genom grof vårdslöshet varit vållande till olycksfallet i fråga, underkännas, därest yrkesidkaren försummat vidtaga nödiga försiktighetsåtgärder till olycksfallets förebyggande, har utskottet funnit, att en sådan bestämmelse skulle i sin tillämpning medföra stora praktiska svårigheter med hänsyn till tänjbarheten i uttrycket »nödiga försiktighetsåtgärder» och att, då det icke torde kunna uppletas någon industriell anläggning eller något arbetsföretag af nu ifrågavarande art, där icke möjlighet till en dylik invändning från den ersättningskräfvande partens sida föreligger, de flesta tvistemål angående ersättning för skada genom olycksfall i arbete skulle blifva mer än nödigt invecklade och långvariga. Då därtill kommer, att det är den skadade obetaget att anhängiggöra särskild skadeståndstalan enligt kapitel 6 strafflagen i de fall, där han på grund af arbetsgifvarens underlåtenhet att vidtaga nödiga försiktighetsåtgärder kan anse sådan talan befogad, torde något verkligt behof af den föreslagna lagändringen icke förefinnas.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa:

- a) att herr Christiernsons m. fl. motion icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda;

b) att Riksdagen i anledning af herr Larssons motion n:o 29 må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, i sammanhang med omarbetning af lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, taga under öfvervägande, huruvida icke riksförsäkringsanstaltens skyldighet att vid inträffade olycksfall i arbete afgifva utlåtande, på sätt ofvan antydts, skulle kunna utsträckas; samt

c) att herr Larssons motion n:o 30 icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 maj 1907.

På det sammansatta utskottets vägnar:

T. ZETTERSTRAND.

Reservation:

af herr *D. Persson* i Tällberg, som med instämmande af herr *Ersson* yttrat:

»Det är visserligen sant att, såsom utskottet anger, inom riksförsäkringsanstalten utredning pågår om, bland annat, begränsning af den s. k. karenstiden och att på grund däraf förslag till ändring af lagen den 5 juli 1901, på sätt motionärerna föreslagit, inom den närmaste tiden kan vara att förvänta. Men då dels några af de frågor, som redan äro föremål för utredning torde vara af mera svårlöst beskaffenhet samt det, på grund af hvad utskottet under b) föreslår, kan befaras att utredningen kräfver så lång tid, att förslag till åsyftade ändringar i berörda lag icke med säkerhet kunna förväntas blifva förelagda nästkommande Riksdag, dels ock det knappast kan råda mer än en mening om rättmätigheten och behovet af den begränsning i karenstiden, som motionärerna föreslagit, har jag inom utskottet yrkat bifall till hvad motionärerna i det afseendet föreslagit.

Beträffande hvad herr Larsson uti sin motion n:o 29 hemställt rörande

utredning och förslag därom, att medellösa, genom olycksfall i arbete skadade arbetare må beredas tillfälle att erhålla rättegångsbiträde, föreslår utskottet visserligen en skrifvelse till Kungl. Maj:t i ämnet, men förordar därvid ett helt annat sätt för frågans lösning än hvad motionären föreslagit.

Då jag funnit den fråga, som motionären berört vara mycket behjärtansvärd och dess lösning af behovet högeligen påkallad samt ingalunda kan finna, att den på ett tillfredsställande sätt skulle blifva löst på den väg utskottet förordat, har jag ansett mig böra yrka bifall till motionärens förslag.

Hvad slutligen angår herr Larssons motion n:o 30, kunde det visserligen icke utan fog ifrågasättas, huruvida icke orden 'grof vårdslöshet' borde ur lagen uteslutas, men därom har motionären icke direkt framställt yrkande. Jag har icke håller helt kunnat ansluta mig till motionärens förslag, ty jag delar nämligen utskottets uppfattning därutinnan, att uttrycket 'nödiga försiktighetsåtgärder' är allt för tänjbart och skulle medföra onödiga tvister och tidsutdrägt. Däremot anser jag, att en ändring i förevarande hänseende lämpligen bör begränsas till de fall, då arbetsgifvaren försummat att vidtaga de försiktighetsåtgärder, som af vederbörande yrkesinspektör föreskrifvits. Äfven denna fråga anser jag emellertid böra blifva föremål för utredning i samband med andra samma lag berörande frågor, innan ändring i lagen verkställs.

Om jag sålunda icke i allo kan dela motionärens uppfattning, kan jag ännu mindre ansluta mig till utskottets uttalande, att något verkligt behof af den föreslagna lagändringen icke skulle förefinnas, på den grund, att det är den skadade obetaget att anhängiggöra särskild skadeståndstalan enligt kapitlet 6 strafflagen. Ty dels är, såsom enhvar, hvilken har någon erfarenhet i sådana fall, väl vet, en sådan rättegång mycket vanskelig och dels finnas i strafflagen inga normer angifna, efter hvilka skadeståndsansättningar skola utgå.

På grund af hvad sålunda anförts, har jag ansett, att utskottet bort hemställa:

a) att Riksdagen för sin del måtte besluta, att 4 § i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete måtte få följande förändrade lydelse:

4 §. I ersättning enligt denna lag skall utgifvas:
1:o) om olycksfallet medfört väsentlig nedsättning af

den skadades arbetsförmåga under mera än tre dagar efter olycksfallet: — — — (§ i öfrigt oförändrad).

b) att Riksdagen med bifall till herr Larssons motion n:o 29 må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, i sammanhang med omarbetning af lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, taga i öfvervägande, huru medellösa, genom olycksfall i arbete skadade arbetare lämpligast skola beredas tillfälle att erhålla rättegångsbiträden, antingen genom riks försäkringsanstaltens tjänstemän eller genom andra särskildt utsedda personer; samt

c) att Riksdagen i anledning af herr Larssons motion n:o 30 må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke sådan ändring i lagen den 5 juli 1901 bör vidtagas, att genom olycksfall i arbete skadad arbetares ersättningsanspråk enligt samma lag icke må med hänvisning därpå att den skadade själf genom grof vårdslöshet varit vållande till olycksfallet i fråga underkännas, därest yrkesidkaren försummat vidtaga de försiktighetsåtgärder till olycksfallets förebyggande, som af vederbörande yrkesinspektör anvisats.»

Det skulle här antecknas, att herrar *E. Hammarlund* och *K. Starbäck* icke deltagit i förestående ärendens behandling inom utskottet.
